

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาเรื่อง การรับรู้และการตอบสนองของประชาชนต่อภัยพิบัติน้ำท่วม: กรณีศึกษาตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
- 3.2 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การนำเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์ผลการศึกษา

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3.1.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ จำนวน 9 หมู่บ้าน มีครัวเรือนจำนวนทั้งสิ้น 1,759 ครัวเรือน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

จากประชากรกลุ่มประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ จำนวน 9 หมู่บ้าน ผู้วิจัยนำมาหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จากการเทียบตารางของ Darwin Hendel (1977 อ้างในเกียรติสุดา ศรีสุข, 2549) ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาในครั้งนี้เท่ากับ 270 ครัวเรือน การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละครัวเรือน ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยให้หัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกในครัวเรือนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ครัวเรือนละ 1 คน

3.2 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

3.2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ

ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างประชาชน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ จำนวน 270 คน ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติน้ำท่วม การรับรู้และการตอบสนองของประชาชนต่อการเกิดภัยพิบัติน้ำท่วม ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองภัยพิบัติน้ำท่วม การประเมินผลการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อคิดเห็นอื่นๆ และข้อเสนอแนะสำหรับเป็นแนวทางในการจัดการกับภัยพิบัติน้ำท่วม

3.2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ

ข้อมูลทุติยภูมิเป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร โดยผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลจากเอกสาร งานวิชาการ บทความ วารสาร เอกสารทางราชการที่เกี่ยวข้องกับบริบทของพื้นที่ตำบลนาพูนจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาพูน ศูนย์อุทกวิทยาและบริหารน้ำภาคเหนือตอนบน ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าและทบทวนงานวิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุทกภัยในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศไทย เป็นต้น

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อคำถาม 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพรอง จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติน้ำท่วมตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้นจังหวัดแพร่ เป็นผลกระทบทั้งทางด้านการดำเนินชีวิต ด้านทรัพย์สิน ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์แบ่งระดับผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติน้ำท่วม ผู้ศึกษาใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต สเกล (Likert Scal) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ให้ 1 คะแนน หมายถึง ได้รับผลกระทบในระดับน้อยที่สุด

ให้ 2 คะแนน หมายถึง ได้รับผลกระทบในระดับน้อย

ให้ 3 คะแนน หมายถึง ได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง

ให้ 4 คะแนน หมายถึง ได้รับผลกระทบในระดับมาก

ให้ 5 คะแนน หมายถึง ได้รับผลกระทบในระดับมากที่สุด

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยระดับผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติน้ำท่วม ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงคะแนน}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง ได้รับผลกระทบในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง ได้รับผลกระทบในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง ได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง ได้รับผลกระทบในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง ได้รับผลกระทบในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 3 การรับรู้และการตอบสนองของประชาชนต่อการเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้นจังหวัดแพร่ ประกอบด้วย การได้รับการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันภัยพิบัติน้ำท่วม การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภัยพิบัติน้ำท่วม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยพิบัติน้ำท่วม และการตอบสนองต่อภัยพิบัติน้ำท่วม โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและแปลผลการรับรู้และการตอบสนองของประชาชนต่อการเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้นจังหวัดแพร่ ดังนี้

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยพิบัติน้ำท่วม

ผู้วิจัยกำหนดเป็นตอบถูก ให้ 1 คะแนน ตอบผิด ให้ 0 คะแนน ข้อคำถามมีทั้งหมด 12 ข้อ

- ข้อคำถามที่ผิด ได้แก่ ข้อ 3, 5, 8 และ 12 ซึ่งมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

ตอบใช่/ถูกต้อง ให้ 0 คะแนน

ตอบไม่ใช่/ผิดให้ 1 คะแนน

- ข้อคำถามที่ถูก ได้แก่ ข้อ 1, 2, 4, 6, 7, 9, 10, และ 11 ซึ่งมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

ตอบใช่/ถูกต้อง ให้ 1 คะแนน

ตอบไม่ใช่/ผิดให้ 0 คะแนน

และผู้วิจัยแบ่งระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจของประชาชน ออกเป็น 3 ระดับ ตามเกณฑ์ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงคะแนน}} = \frac{12 - 0}{3} = 4.00$$

คะแนนระหว่าง 0 - 4 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย/ต่ำ

คะแนนระหว่าง 5 - 8 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง

คะแนนระหว่าง 9 - 12 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก/สูง

การตอบสนองต่อภัยพิบัติน้ำท่วม

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์แบ่งระดับผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติน้ำท่วม ผู้ศึกษาใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต สเกล (Likert Scal) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ให้ 1 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ให้ 2 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

ให้ 3 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ให้ 4 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

ให้ 5 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยระดับการตอบสนองต่อภัยพิบัติน้ำท่วม ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองภัยพิบัติน้ำท่วมของประชาชน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์แบ่งระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชาชนต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองภัยพิบัติน้ำท่วมของประชาชน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ผู้ศึกษาใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต สเกล (Likert Scal) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ให้ 1 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ให้ 2 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ให้ 3 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ให้ 4 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยมาก

ให้ 5 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชาชนต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองภัยพิบัติน้ำท่วมของประชาชน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41- 4.20 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.20- 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ส่วนที่ 5 การประเมินผลการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแบ่งระดับการประเมินผลการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกลุ่มตัวอย่างประชาชนตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ผู้ศึกษาใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต สเกล (Likert Scal) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ให้ 1 คะแนน หมายถึง ได้รับความช่วยเหลืออยู่ในระดับน้อยที่สุด

ให้ 2 คะแนน หมายถึง ได้รับความช่วยเหลืออยู่ในระดับน้อย

ให้ 3 คะแนน หมายถึง ได้รับความช่วยเหลืออยู่ในระดับปานกลาง

ให้ 4 คะแนน หมายถึง ได้รับความช่วยเหลืออยู่ในระดับมาก

ให้ 5 คะแนน หมายถึง ได้รับความช่วยเหลืออยู่ในระดับมากที่สุด

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยระดับระดับการประเมินผลการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกลุ่มตัวอย่างประชาชนตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00- 1.80 หมายถึง ได้รับความช่วยเหลืออยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81- 2.60 หมายถึง ได้รับความช่วยเหลืออยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61- 3.40 หมายถึง ได้รับความช่วยเหลืออยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41- 4.20 หมายถึง ได้รับความช่วยเหลืออยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21- 5.00 หมายถึง ได้รับความช่วยเหลืออยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะอื่นๆ และข้อเสนอแนะสำหรับเป็นแนวทางในการจัดการกับภัยพิบัติน้ำท่วม

3.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

3.4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตเนื้อหาของแบบสอบถาม

3.4.2 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบสอบถาม

3.4.3 สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องและครอบคลุมวัตถุประสงค์

3.4.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

3.4.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมากลับไปปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และทำการทดสอบกับตัวอย่างเพื่อทำการปรับแก้ไขอีกครั้ง

3.4.6 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

3.5.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถึงผู้นำชุมชนในพื้นที่ตำบลนาพูน เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในพื้นที่ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

3.5.3 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนและตรวจสอบความสมบูรณ์หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์ผลการศึกษา

3.6 การนำเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

3.6.1 ข้อมูลส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาบรรยายสรุปเป็นตาราง

3.6.2 ข้อมูลส่วนที่ 2 ผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติน้ำท่วม ส่วนที่ 3 การรับรู้และการตอบสนองของประชาชนต่อการเกิดภัยพิบัติน้ำท่วม และส่วนที่ 4 ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองภัยพิบัติน้ำท่วมของประชาชน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาบรรยายสรุปเป็นตาราง

3.6.3 ข้อมูลส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ และข้อเสนอแนะสำหรับเป็นแนวทางในการจัดการกับภัยพิบัติน้ำท่วม นำเสนอข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาบรรยายสรุปเป็นประเด็น ข้อเสนอแนะที่คล้ายคลึงกัน